

23.1.2025 36. helluntain jälkeisen viikon torstai

Vuoroluvun mukaisesti epistola on Jaak. 1: 19 – 27 ja evankeliumi Mark. 10: 17 – 27. Kyseessä on 31. helluntain jälkeisen viikon torstain teksteistä. Löydät ne 19.12.2024 kohdalta.

Epistola rukouspalveluksessa sairaan puolesta

”Veljet, ottakaa vastoinkäymisten kestämisessä ja kärsivällisyydessä esikuvaksenne profeetat, jotka ovat puhuneet Herran nimessä. Niitä, jotka kestävät loppuun asti, me ylistämme autuaiksi. Te olette kuulleet Jobin kestävydestä ja tiedätte, mihin tulokseen Herra antoi sen johtaa. Herra on laupias ja anteeksiantava. Ennen kaikkea, veljeni, älkää vannoko, älkää taivaan, älkää maan älkääkään minkään muunkaan kautta. Kun myönnätte, sanokaa vain: ”Kyllä”, kun kiellätte, sanokaa ”Ei”. Muutoin teitä kohtaa tuomio. Jos joku teistä kärsii, hän rukoilkoon; jos joku on hyvillä mielin, hän laulakoon kiitosvirsiä. Jos joku teistä on sairaana, kutsukoon hän luokseen seurakunnan vanhimmat. Nämä voidelkoot hänet öljyllä Herran nimessä ja rukoilkoot hänen puolestaan, ja rukous, joka uskossa lausutaan, parantaa sairaan. Herra nostaa hänet jalkeille, ja jos hän on tehnyt syntiä, hän saa sen anteeksi. Tunnustakaa siis syntinne toisillenne ja rukoilkaa toistenne puolesta, jotta parantuisitte. Vanhurskaan rukous on voimallinen ja saa paljon aikaan.” (Jaak. 5: 10 – 16)

Vainotoimenpiteet kristittyjä kohtaan ovat alkaneet. Jaakob esittää profeettojen kestämissä ja kärsivällisyyden, sillä myös he kokivat vainoja. Profeetat esitetään tässä marttyyreina. Loppuun asti kestäviä hän ylistää autuaiksi (onnellisiksi), sillä he saavat elämän Jumalan yhteydessä (vrt. Jaak. 1: 12). Teksti on voinut saada vaikutteita profeetta Danielilta: ”Onnellinen se, joka jaksaa odottaa ja kestää” (Dan. 12: 12). Seuraava esimerkki on Job. Hän tuli kuuluisaksi kestävydestään. Maininta Jobista on sellaisessa muodossa, että kirjoittaja olettaa kuulijoiden (lukijoiden) olevan selvillä Jobin elämän eri vaiheista.

”Herra on laupias ja anteeksiantava.” Tämä on Vanhan testamentin ilmaisu (2. Moos. 34: 6; Ps. 103: 8; 111: 4; 145: 8). Kärsivällisyys oli tuon ajan stoalaisuuden ihannekuva. Jaakob korostaa, että kristityn kärsivällisyys perustuu jumalalliseen armoon ja toivoon Herran tulosta.

Seuraavaksi Jaakob käsittelee vannomista. ”Ennen kaikkea” oli tuon ajan kirjeissä oleva ilmaisu, jossa kiinnitettiin kirjeen lopussa huomiota johonkin tärkeään asiaan. Tutkijoiden mukaan Jaakobin teksti ei täysin kiellä vannomista, vaan kiinnittää huomiota totuuden puhumiseen. Valheen

puhuminen toisi tuomion. Samaa asiaa käsitteli myös Matteus (Matt. 5: 33 – 37). Matteus myös mainitsee tarkemmin, miten jonkin asian vakuuttaminen oikeaksi olisi tapahduttava. Tutkijoiden mukaan Matteuskaan ei täysin kiellä valan mahdollisuutta. Todennäköisesti sekä Jaakobin että Matteuksen lähde (tapahtuma?) on sama. Nähtävästi Jaakobin versio on lähempänä Jeesuksen alkuperäistä puhetta.

Seuraavaksi Jaakob siirtyy rukoukseen. Kärsiminen ja hyvillä mielin oleminen ovat elämän eri puolia. Opetus tässä on, että elämän eri tilanteissa pitää rukoilla: ”Rukoilkaa joka hetki” (Ef. 6: 18). Ilo ja rukous kuuluvat yhteen (Room. 12: 12).

”Jos joku teistä on sairaana” viittaa ”vuodepotilaaseen”. Kyseistä sanaa on käytetty niistä, jotka lähestyvät mahdollista kuolemaa mutta kyseessä ei ole kuolinhetki.

”Seurakunnan vanhimmat” ei tarkoita ihmisten ikää. Varhaisen kirkon sanastossa se tarkoitti seurakunnan papistoa. Sanalla viitattiin niin apostolin tehtäviä hoitaviin kuin myös niihin, joilla oli virallinen asema seurakunnassa. Uusien lähetyseurakuntien johdossa oli ”vanhimpia” (tässä yhteydessä oikea sana voisi olla piispa).

Näiden tuli rukoilla sairaan puolesta. Siirakin kirjassa (Siir. 38: 9 – 10) puhutaan rukouksesta sairauden aikana. Samalla ihmisen tuli ”puhdistaa sydän kaikesta synnistä”. Öljyllä voitelemine on parantava asia, josta kertoo niin Vanha testamentti ja rabbiiniset kirjoitukset. Se oli yleistä tuohon aikaan kreikkalaisten keskuudessa. Evankelista Luukas mainitsee sen kertomuksessa laupiaasta samarialaisesta (Luuk. 10: 34). Sen tuli tapahtua ”Herran nimessä”. Näin öljyllä voitelu ei ole tässä tapauksessa lääketieteellinen hoitomuoto, vaan se kertoo Herramme Jeesuksen Kristuksen parantavasta voimasta (vrt. Mark. 6: 13).

Parantavana asiana on uskossa lausuttu rukous. ”Parantaa sairaan” voidaan suomentaa myös ”pelastaa sairaan”. Evankeliumeissa tätä sanaa on käytetty ilmaisemaan joko parantamista tai pelastamista. Hyvin usein se yhdistetään uskoon. Tässä yhteydessä se todennäköisesti tarkoittaa parantamista.

”Herra nostaa hänet jalkeille” on samassa muodossa kuin kerrotaan Jeesuksen parantaessa sairaita. Herra tässä yhteydessä tarkoittaa Jeesusta, mutta sanana se on voitu lainata juutalaisilta, joilla se tarkoittaa Jumalaa. ”Jos hän on tehnyt syntiä, hän saa sen anteeksi” todennäköisesti ei tarkoita

ihmisten tavanomaisia syntejä vaan jotain suurempaa. Jeesuksen toiminnassa usein fyysinen parantuminen yhdistyy syntien anteeksiantoon (Mark. 2: 1 – 12; Joh. 5: 14).

Jaakob ei esittele sairaiden voitelussa jotain uutta asiaa, vaan hän kertoo olemassa olevasta käytännöstä.

Tekstimme viimeinen jae ei välttämättä liity sairaanvoiteluun. Tässä Jaakob puhuu yleisesti syntien anteeksi antamisesta. Syntien tunnustaminen on yksi Vanhan testamentin teemoista (3. Moos. 5: 5; 4. Moos. 5: 7; Ps. 32: 5; Dan. 9: 4 – 20; Esra 9: 6 – 15). Se tunnetaan myös Uudessa testamentissa (Matt. 3: 6; Ap.t. 19: 18) ja varhaisessa kirkossa (Did. 4: 14; Barn. 19: 12; 1. Klem. 51: 3). ”Tunnustakaa siis syntinne toisillenne” viittaa todennäköisesti jumalanpalvelukseen, kuten Apostolien opetuksessa (Did. 4: 14). Varhaisessa kirkossa katumus osoitettiin julkisesti ja vasta myöhemmin se muuttui muodoltaan ”yksityisemmäksi”.

”Rukoilkaa toistenne puolesta” liittyy todennäköisesti tässä nimenomaan katumuksen sakramenttiin. Katumuksen tapahduttua rukoiltiin yhdessä. ”Jotta parantuisitte” ei siis viittaa sairaan fyysiseen parantumiseen vaan katujien ja koko yhteisön hengelliseen parantumiseen.

”Vanhurskaan rukous on voimallinen ja saa paljon aikaan.” Tekstin yleinen ajatus löytyy Vanhasta testamentista (Ps. 34: 16, 18; Sananl. 15: 29). Tekstin tarkoituksena on lujittaa uskoa kristillisen rukouksen voimaan ja kehottaa toteuttamaan sitä käytännössä.

Evankeliumi rukouspalveluksessa sairaan puolesta

”Kun Jeesus oli saapunut Kapernaumiin, muuan sadanpäällikkö tuli hänen luokseen ja pyysi häneltä apua sanoen: ”Herra, palvelijani makaa kotona halvaantuneena, kovissa tuskissa.” Jeesus sanoi: ”Minä tulen ja parannan hänet.” Mutta sadanpäällikkö vastasi: ”Ei, Herra, en minä ole sen arvoinen, että tulisit kattoni alle. Sano vain sana, ja palvelijani paranee. Minä tottelen itsekin toisten käskyjä ja komennan omia sotilaitani. Kun sanon sotilaille: Mene, niin hän menee, tai toiselle: Tule, niin hän tulee, tai palvelijalleni: Tee tämä, niin hän tekee.” Tämän kuullessaan Jeesus hämmästyi ja sanoi niille, jotka häntä seurasivat: ”Totisesti: näin vahvaa uskoa en ole tavannut yhdelläkään israelilaisella. Minä sanon teille, että niin idästä kuin lännestä tulee monia, jotka taivasten valtakunnassa käyvät aterialle yhdessä Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin kanssa. Mutta ne, joiden oli määrä periä valtakunta, heitetään ulos pimeyteen. Siellä itketään ja kiristellään hampaita.” Sitten Jeesus sanoi sadanpäällikölle: Mene. Tapahtukoon niin kuin uskot.” Sillä hetkellä palvelija parani.” (Matt. 8: 5 – 13)

Johanneksen evankeliumissa on lähes samanlainen kertomus (Joh. 4: 43 - 54). Se on käsitelty pääsiäiskauden kolmannen viikon maanantaina. Sen yhteydessä on vertailtu Johanneksen evankeliumia muiden evankelistojen kertomuksiin ja osoitettu merkittävimmät erot. Nyt kannattaa huomata ero Matteuksen ja Luukkaan (Luuk. 7: 1 - 10) kertomuksissa. Matteuksen mukaan sadanpäällikkö itse tuli Jeesuksen luo, Luukkaan mukaan hän lähetti juutalaisten vanhimpia pyytämään apua. Lisäksi Matteus on laajentanut kertomusta sen lopussa ilmaisten, että taivasten valtakuntaan tulee monia pakanoita, mutta ei niitä (juutalaisia), joiden oli määrä se periä.

Yleensä sairastettiin Jeesuksen luo. Parantamiskertomuksissa on usein (ei aina) mainintoja Jeesuksen toiminnasta ja sanomisista. Nyt sadanpäällikkö tuli ilman sairasta Jeesuksen luo ja pyysi Jeesusta: ”Sano vain sana”. Hänellä oli siis etukäteen luottamus siihen, että Jeesus voisi parantaa sairaan tulematta tämän luo.

Kertomus on selvä poikkeus Tooran ohjeisiin, sillä nyt pidetään huolta pakanoista. Sadanpäälliköt olivat palkattuja sotilaita, jotka oli komennettu jonnekin miehitykselle alueelle tai sotaan. He eivät olleet juutalaisia. Tässä saamme esimakua lähetystyöstä pakanoiden keskuudessa.

Kertomuksessa mainitaan palvelija. Alkuperäinen kreikkalainen sana voi tarkoittaa myös poikaa. ”Herra, en minä ole sen arvoinen, että tulisit kattoni alle. Sano vain sana, ja palvelijani paranee.” Tässä ilmenee sadanpäällikön kohteliaisuus, nöyryys ja herkkyyys. Juutalaisilla ei ollut lupa käydä pakanoiden taloon, etteivät he saastuttaisi itseään (Apt. 10: 1 - 11, 18, Joh. 18: 28). Toinen huomio on sadanpäällikön usko, Jeesuksen ei tarvitse tehdä mitään, vain sana riittää. Jeesus kiinnittää huomion sadanpäällikön uskoon todeten: ”Näin vahvaa uskoa en ole tavannut yhdelläkään israelilaisella.” Voi olla, että nämä sanat heijastavat Matteuksen perustamien seurakuntien tilannetta evankeliumin kirjoitushetkellä. Israelilaiset eivät vastaanottaneet evankeliumin sanomaa.

Kirkon varhaisilla opettajilla on mielenkiintoinen ajatus liittyen äskeiseen lainaukseen. Patriarkka Jaakob näki unessa portaat, joita pitkin enkelit kulkivat ylös ja alas. Herättyään hän totesi, että ”Tämä on varmaan Jumalan asuinsija.” Hän nimitti paikan Beteliksi, joka merkitsee ”Jumalan asuinsija” (1. Moos. 28: 1 - 10). Myöhemmin Jaakob paini miehen kanssa ja painin loputtua ”mies sanoi: ”Sinua ei pidä enää sanoa Jaakobiksi, vaan Israeliksi, sillä sinä olet kamppaillut Jumalan ja ihmisten kanssa ja voittanut.” (1. Moos. 32: 29) Sana Israel voidaan suomentaa ”Jumala kamppailee” tai ”Jumala hallitsee”. Jaakobin ajattelussa Jumala oli vain tiettyssä paikassa. Kun Jeesus toteaa sadanpäällikön vahvan uskon, Hän samalla toteaa, ettei ole tavannut sellaista yhdelläkään israelilaisella.

Sadanpäällikön usko ei liittynyt vain johonkin tiettyyn paikkaan, vaan hän uskoi Jumalan voivan toimia missä tahansa.

”Minä sanon teille, että niin idästä kuin lännestä tulee monia, jotka taivasten valtakunnassa käyvät aterialle yhdessä Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin kanssa.” Tämän lauseen sanasto tulee useista eri kohdista Vanhaa testamenttia (Ps. 107: 3, Jes. 49: 12; 59: 19, Mal. 1: 11). Jeesus käyttää tässä epäsuoraa ilmaisua ”idästä ja lännestä tulee monia”. Hän ei käytä sanaa pakana, mistä todellisuudessa on kyse. Tämän syynä voi olla se, että Hän ei halunnut loukata juutalaisia. Maininta patriarkoista osoittaa, että Jeesus ei ole Vanhaa testamenttia vastaan, vaan Hän osoittaa, että Vanhan testamentin ennustus tulee toteutumaan.

”Ne, joiden oli määrä periä valtakunta, heitetään ulos pimeyteen.” Vanhassa suomennoksessa ja monien muiden kielten käännöksissä muoto on: valtakunnan lapset heitetään ulos pimeyteen. Tässä yhteydessä perilliset / valtakunnan lapset tarkoittavat juutalaisia. Muualla Matteuksen evankeliumissa tällä ilmaisulla tarkoitetaan kristittyjä. Matteus varoittaa tässä uskonnollisesta omahyväisyydestä.

”Sillä hetkellä palvelija parani” osoittaa parantumisen tapahtuneen matkan päästä. Vastaavanlainen etäparantaminen tapahtui kanaanilaisen naisen tyttärelle (Matt. 15: 21- 28).